

og Argumenterne for denne Paastand er de velkendte Adam Smith'ske Lærdomme om Arbejdsdelingen og Produktionens bedst mulige Indretning. Heroverfor maa jo i vore Dage bemærkes, at de klassiske Frihandelsargumenter bygger paa Forudsætningen om et nogenlunde mobilt Erhvervsliv, hvor Produktionsmidlerne bevæger sig frit omkring til de mest rentable Anvendelser, og hvor et Fænomen som Arbejdsløshed ikke kendes. I vore Dages Samfund er denne Forudsætning ingenlunde opfyldt, og det er forlængst erkendt, at en aktiv Handelspolitik og »Ordninger« af forskellig Slags i en Depressionsperiode kan forøge Beskæftigelsen og Nationalindkomsten. Paa den anden Side kan der være Fare for, at Ophævelsen af en Toldbeskyttelse faar Arbejdsløshed og mindsket Indkomst som Enesteresultat, idet Kompensationen — Produktionsfaktorernes Vandring over i mere produktive Anvendelser — udebliver eller først indtræffer efter langvarige Overgangsvanskeligheder.

Disse Betragtninger, som maa være af den største Betydning for Spørgsmaalet om Handelspolitikens Indretning, er knap nok omtalt i Frihandelsklubbens Publikation, og det er formentlig Grunden til, at Bogen trods de mange konkrete Problemer, der behandles, som Helhed efterlader et lidt virkelighedsfjernt Indtryk. Paa den anden Side er de klassiske Frihandelsargumenter vel trods deres begrænsede Gyldighed stadig af saa stor Betydning over for de snævrere Beskyttelsesinteresser, at det er fortjenstfuld Gerning at holde dem levende i Folks Bevidsthed. Ogsaa paa anden Maade er Klubbens Redegørelse af Interesse. Gennemlæsningen af de kritiske Anmærkninger til de gældende Toldsatser giver et levende Indtryk af, at en rationel dansk Industri- og Handelspolitik forudsætter en Toldlovsrevision — den være sig saa liberalistisk eller ej.

H. Engberg Pedersen.

Kurt Wiedenfeld: DIE RAUMBEZIEHUNGEN IM WIRTSCHAFTEN DER WELT (Die Grundformen des Wirtschaftslebens in der Gegenwart). Julius Springer, Berlin 1939. 225 S.

Den foreliggende Bog er ikke noget teoretisk Diskussionsindlæg, endsige et økonomisk-teoretisk Arbejde i det hele taget. Forfatteren har stillet sig den Opgave at beskrive de skiftende Former, under hvilke de økonomiske »Raumbeziehungen« manifesterer sig, og der lægges ikke Skjul paa, at Forfatteren har en aktuel Baggrund og en politisk Indstilling bag sig i det nuværende Tyskland.

Opgaven løses baade historisk ved en Gennemgang af den økonomiske Trinfølge efter Friedrich Lists Model og mere aktuelt ved en institutionel Beskrivelse og systematisk Inddeling af de forskellige »Erscheinungsformen« for Nutidens økonomiske Rumsdannelser. Beskrivelsen gaar paa denne Maade fra Nomadestadium og afsluttet Husøkonomi over Byøkonomien og den merkantilistiske Stat til Verdenshandelen og tilbage til det moderne »Staatsraum«. Beskrivelsen er overordentlig bredt anlagt, og der ofres megen Plads paa Krigsøkonomiens Betydning for Dannelsen af økonomiske Regioner. Fremstillingen savner ganske statistisk Illustrations-Materiale og interesserer sig udelukkende for de administrative og institutionelle Træk i de forskellige økonomiske Rum og Dirigeringen af deres indre Økonomi.

og Argumenterne for denne Paastand er de velkendte Adam Smith'ske Lærdomme om Arbejdsdelingen og Produktionens bedst mulige Indretning. Heroverfor maa jo i vore Dage bemærkes, at de klassiske Frihandelsargumenter bygger paa Forudsætningen om et nogenlunde mobilt Erhvervsliv, hvor Produktionsmidlerne bevæger sig frit omkring til de mest rentable Anvendelser, og hvor et Fænomen som Arbejdsløshed ikke kendes. I vore Dages Samfund er denne Forudsætning ingenlunde opfyldt, og det er forlængst erkendt, at en aktiv Handelspolitik og »Ordninger« af forskellig Slags i en Depressionsperiode kan forøge Beskæftigelsen og Nationalindkomsten. Paa den anden Side kan der være Fare for, at Ophævelsen af en Toldbeskyttelse faar Arbejdsløshed og mindsket Indkomst som Enesteresultat, idet Kompensationen — Produktionsfaktorernes Vandring over i mere produktive Anvendelser — udebliver eller først indtræffer efter langvarige Overgangsvanskeligheder.

Disse Betragtninger, som maa være af den største Betydning for Spørgsmaalet om Handelspolitikens Indretning, er knap nok omtalt i Frihandelsklubbens Publikation, og det er formentlig Grunden til, at Bogen trods de mange konkrete Problemer, der behandles, som Helhed efterlader et lidt virkelighedsfjernt Indtryk. Paa den anden Side er de klassiske Frihandelsargumenter vel trods deres begrænsede Gyldighed stadig af saa stor Betydning over for de snævrere Beskyttelsesinteresser, at det er fortjenstfuld Gerning at holde dem levende i Folks Bevidsthed. Ogsaa paa anden Maade er Klubbens Redegørelse af Interesse. Gennemlæsningen af de kritiske Anmærkninger til de gældende Toldsatser giver et levende Indtryk af, at en rationel dansk Industri- og Handelspolitik forudsætter en Toldlovsrevision — den være sig saa liberalistisk eller ej.

H. Engberg Pedersen.

Kurt Wiedenfeld: DIE RAUMBEZIEHUNGEN IM WIRTSCHAFTEN DER WELT (Die Grundformen des Wirtschaftslebens in der Gegenwart). Julius Springer, Berlin 1939. 225 S.

Den foreliggende Bog er ikke noget teoretisk Diskussionsindlæg, endsige et økonomisk-teoretisk Arbejde i det hele taget. Forfatteren har stillet sig den Opgave at beskrive de skiftende Former, under hvilke de økonomiske »Raumbeziehungen« manifesterer sig, og der lægges ikke Skjul paa, at Forfatteren har en aktuel Baggrund og en politisk Indstilling bag sig i det nuværende Tyskland.

Opgaven løses baade historisk ved en Gennemgang af den økonomiske Trinfølge efter Friedrich Lists Model og mere aktuelt ved en institutionel Beskrivelse og systematisk Inddeling af de forskellige »Erscheinungsformen« for Nutidens økonomiske Rumsdannelser. Beskrivelsen gaar paa denne Maade fra Nomadestadium og afsluttet Husøkonomi over Byøkonomien og den merkantilistiske Stat til Verdenshandelen og tilbage til det moderne »Staatsraum«. Beskrivelsen er overordentlig bredt anlagt, og der ofres megen Plads paa Krigsøkonomiens Betydning for Dannelsen af økonomiske Regioner. Fremstillingen savner ganske statistisk Illustrations-Materiale og interesserer sig udelukkende for de administrative og institutionelle Træk i de forskellige økonomiske Rum og Dirigeringen af deres indre Økonomi.

For den, hvis Interesse ligger i den økonomiske Historie og som søger Overblik over dennes Mangfoldighed, vil Bogen utvivlsomt have stor Værdi, mens den teoretisk anlagte Økonom vil lede forgæves efter Bidrag til Forskningen af det internationale og interregionale Varebytte.

Arne Lund.

Walter Hahn: DIE ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT EUROPAS IN DEN JAHREN 1936—1938. Gustav Fischer. Jena 1942. 85 S.

Dr. *Hahn*, der er Leder af det ernæringsøkonomiske Forskningsinstitut i Berlin, har i denne lille Bog offentliggjort en Del interessant Statistik om de europæiske Landes Levnedsmiddelforhold. Formaålet hermed har været en Undersøgelse af Europas Mulighed for Selvforsyning med Landbrugsvarer. Fremstillingen følger klare og enkle Linier og samler sig om tre Hovedpunkter: Jordens Frembringelser ved Menneskenes Hjælp, Husdyrenes Forbrug af Jordens Ydelser, og Menneskenes Forbrug af Jordens Ydelser samt Husdyrprodukter. Forfatteren sætter dog af Høflighedsgrunde i Overskriften »Boden — Mensch — Vieh« Menneskene før Kvæget.

Efter Dr. *Hahn's* Mening er Ernæringsstatistikken i Sammenligning med anden Statistik i højere Grad Udtryk for en afsluttet Proces. Derfor findes der ogsaa her større Mulighed for Kontrollering af Resultaterne, idet der findes Tællinger i Tværsnit af den sluttede økonomiske Proces. (Areal-tællinger, Høststatistik, Kvægtællinger, Mejeri- og Slagteristatistik m. v.). Bogens Fremstilling har i udstrakt Grad bragt saadanne Kontrolleringer i Anvendelse for at komme til de sikrest mulige Resultater. Og ikke alene er saadanne Kontrolleringer foretaget indenfor det statistiske Materiale fra hvert enkelt Land, men Muligheden for til en vis Grad at efterkontrollere Resultaterne fra de enkelte Lande ved at sammenligne disse med Resultaterne fra andre Lande med lignende landøkonomisk Struktur, er ogsaa udnyttet.

Bestaar der, efter at der paa ovenfor beskrevne Maade er taget Hensyn til mulige Fejl i Statistikken, stadig Forskelle i Landenes Forbrug (pr. Individ, maalt i Kalorier), saa maa det blive Fysiologernes Sag at opspore og forklare Aarsagerne til disse Forskelle. I Overensstemmelse med denne Stræben efter at give Fremstillingen en Form, der svarer til den sluttede Proces, ender Bogen med Artikler af to tyske Fysiologer, Dr. *Otto Flössner* og Dr. *Jonas Schmidt*. Flössner hævder som sin Opfattelse, at Forskellene i Forbrug af Kalorier i forskellige Lande ikke alene maa tilskrives almindelige ydre Faktorer, saasom f. Ex. Økonomiens forskellige Udvikling, men ogsaa indre Aarsager, saasom f. Ex. Stofskiftevariationer fra Race til Race.

Elly Lindberg.